

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ЧЕРКАСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ФАХОВИЙ БІЗНЕС-КОЛЕДЖ**

ЗАТВЕРДЖЕНО
рішенням вченої ради
протокол від «12» серпня 2022 р. № 1-22/23

ВВЕДЕНО В ДІЮ
наказом директора ЧДБК
від «12» серпня 2022 р. № 132

Внесено зміни
протокол засідання педагогічної ради від «10»
квітня 2025 р. № 2-24/25
наказ директора ЧДБК від «10» квітня 2025 р. № 63

КОДЕКС АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

Черкаси, 2025

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Кодекс академічної доброчесності Черкаського державного фахового бізнес-коледжу (далі – Кодекс) встановлює загальні засади, цінності, принципи, настанови та правила етичної поведінки осіб, які працюють і навчаються в коледжі, якими вони повинні керуватися у своїй діяльності, а також забезпечує дотримання принципу нетерпимості до порушень академічної доброчесності та етики академічних взаємовідносин.

1.2. Кодекс розроблено у відповідності з нормами загальнолюдських та європейських цінностей, Конституції України, Законів України «Про освіту», «Про вищу освіту», «Про наукову і науково-технічну діяльність», «Про авторське право і суміжні права», «Про запобігання та протидію корупції», Цивільного Кодексу України, Етичного кодексу Вченого України, Статуту Черкаського державного фахового бізнес-коледжу, Правил внутрішнього трудового розпорядку.

1.3. Метою Кодексу є формування академічних цінностей та високої академічної культури, утвердження моральних цінностей, соціальної активності та відповідальності у кожного учасника освітнього процесу; підвищення позитивного іміджу та ділової репутації коледжу у вітчизняному та міжнародному освітньому просторі; забезпечення належного рівня якості освіти; формування високого рівня наукових та/або творчих, професійних і загальних компетентностей здобувачів освіти.

1.4. У цьому Кодексі терміни і поняття вжиті в такому значенні:

академічна доброчесність – сукупність етичних принципів та визначених законом правил, якими мають керуватися учасники освітнього процесу під час навчання, викладання та провадження наукової (творчої) діяльності, виконання покладених на них обов'язків з метою забезпечення довіри до результатів навчання, наукових (творчих) досягнень, а також адміністрування освітнім процесом;

академічна культура – система норм, правил, зразків поведінки, цінностей академічної спільноти, які регулюють діяльність її членів та визначають принципи взаємовідносин між ними та із зовнішнім середовищем: повага до людської гідності, ідентичності, недискримінація, чесність, законність, довіра, взаємоповага, справедливість, відповідальність, компетентність і професіоналізм, прозорість та інформаційна відкритість, партнерство;

академічна свобода – самостійність і незалежність учасників освітнього процесу під час провадження науково-педагогічної, наукової та/або інноваційної діяльності, що відбувається на принципах свободи слова, думки і творчості, поширення знань та інформації, вільного оприлюднення і використання результатів наукових досліджень з урахуванням обмежень, установлених законом;

наукова етика – сукупність установлених та визнаних академічною спільнотою норм і правил поведінки працівників, зайнятих у сфері науково-педагогічної діяльності; компетентність – динамічна комбінація знань, умінь,

навичок, способів мислення, поглядів, цінностей, інших особистих якостей, що визначає здатність особи успішно соціалізуватися, провадити професійну та/або навчальну діяльність.

РОЗДІЛ 2. ФОРМИ ПРОЯВІВ АКАДЕМІЧНОЇ НЕДОБРОЧЕСНОСТІ

Відповідно до ст. 42 Закону України «Про освіту», основними видами порушень академічної доброчесності є академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація, списування, обман, хабарництво та необ'єктивне оцінювання.

Академічний плагіат – «оприлюднення (частково або повністю) наукових (творчих) результатів, отриманих іншими особами, як результатів власного дослідження (творчості), та/або відтворення опублікованих текстів (оприлюднених творів мистецтва) інших авторів без зазначення авторства». До академічного плагіату відносяться: плагіат фрагментів письмових робіт та повних текстів; плагіат ідей, даних, моделей, ілюстрацій тощо; відсутність належних посилань за відсутності привласнення авторства; помилки цитування.

Самоплагіат – оприлюднення (частково або повністю) власних раніше опублікованих наукових результатів як нових наукових результатів. Прикладами самоплагіату є: дуплікація публікацій - публікація однієї і тієї самої наукової роботи (цілком або з несуттєвими змінами) в декількох виданнях, а також повторна публікація (цілком або з несуттєвими змінами) раніше оприлюднених статей, монографій, інших наукових робіт як нових наукових робіт; дуплікація наукових результатів - публікація повністю чи частково одних і тих самих наукових результатів у різних статтях, монографіях, інших наукових працях як нових результатів, які публікуються вперше; подання у звітах із виконання різних наукових проектів тих самих результатів як таких, що отримані при виконанні відповідного проекту; повторне подання здобувачами освіти письмових робіт, які вже подавалися як звітність із інших дисциплін, без дозволу викладача; агрегування чи доповнення даних — суміщення раніше опублікованих і нових даних без їх поділу з відповідними посиланнями на попередню публікацію; повторний аналіз раніше опублікованих даних без посилання на попередню публікацію цих даних та раніше виконаного їх аналізу.

Фабрикація – вигадкування даних чи фактів, що використовуються в освітньому процесі чи наукових дослідженнях. Фабрикацією є: наведення у письмових роботах здобувачів та в наукових роботах вигаданих чи неперевірених даних, зокрема статистичних даних, результатів експериментів, розрахунків чи емпіричних досліджень, фотографій, аудіо- та відеоматеріалів тощо; посилання на вигадані джерела інформації або навмисне посилання не на справжнє джерело; приписування іншим особам текстів, думок чи ідей, яких вони не висловлювали чи не публікували.

Фальсифікація – свідомо зміна чи модифікація вже наявних даних, що стосуються освітнього процесу чи наукових досліджень. До фальсифікації

відноситься: необґрунтоване корегування результатів власних наукових досліджень чи виконання навчальних завдань (таке, що не базується на повторних чи додаткових дослідженнях, вимірюваннях або розрахунках, виправленні виявлених помилок тощо); наведення у письмових роботах здобувачів та в наукових роботах свідомо змінених літературних даних та даних, отриманих із інших джерел; зокрема, статистичних даних, результатів експериментів, розрахунків чи емпіричних досліджень, фотографій, аудіо- та відеоматеріалів тощо без належного обґрунтування причин і зазначення методики їх корегування; наведення неповної або викривленої інформації про апробацію результатів досліджень та розробок.

Обман – надання завідомо неправдивої інформації стосовно власної освітньої (наукової, творчої) діяльності чи організації освітнього процесу; формами обману є, зокрема, академічний плагіат, самоплагіат, фабрикація, фальсифікація та списування. Обманом є: включення до співавторів наукових публікацій осіб, що не брали кваліфікованої участі в їх підготовці; не включення до співавторів наукових публікацій осіб, що брали кваліфіковану участь в їх підготовці; подання як результатів власної праці робіт, виконаних на замовлення іншими особами, або робіт, стосовно яких справжні автори надали згоду на таке використання; здавання або представлення різними особами робіт з однаковим змістом як результату власної навчальної діяльності; написання чужих варіантів завдань на контрольних заходах; використання системи прихованих сигналів (звукових, жестових та ін.) при виконанні групових контрольних заходів з однаковими варіантами; несамотійне виконання завдань у випадках, коли не дозволяється отримання допомоги, або не зазначення інформації про отриману допомогу, консультації, співпрацю; проходження процедур контролю знань підставними особами; симуляція погіршення стану здоров'я, хвороби з метою уникнення контрольних заходів; надання відгуків або рецензій на наукові або навчальні роботи без належного проведення їх експертизи.

Хабарництво — «надання (отримання) учасником освітнього процесу чи пропозиція щодо надання (отримання) коштів, майна, послуг, пільг чи будь-яких інших благ матеріального або нематеріального характеру з метою отримання неправомірної переваги в освітньому процесі». До хабарництва можуть бути зараховані: одержання, провокування або пропонування неправомірної вигоди за отримання позитивної або вищої оцінки при складанні будь-якого виду поточного та підсумкового контролю, а також будь-яких інших переваг у навчальній, дослідницькій чи трудовій діяльності.

Необ'єктивне оцінювання – свідоме завищення або заниження оцінки результатів навчання здобувачів освіти. Являє собою також: невчасне повідомлення здобувачів освіти про систему оцінювання результатів навчання; застосування системи оцінювання, що не відповідає декларованим цілям та завданням теми, дисципліни, практики, освітньої програми тощо; відсутність об'єктивних критеріїв оцінювання. Вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на

педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання.

РОЗДІЛ 3. ПРИНЦИПИ ТА НОРМИ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

3.1. Принципи академічної доброчесності, якими мають керуватися учасники освітнього процесу:

- принцип законності та верховенства права: у своїй діяльності учасники освітнього процесу мають суворо дотримуватися законодавства, стимулювати до цього інших;

- принцип чесності та порядності: у навчальній та викладацькій діяльності, наукових дослідженнях, практичній роботі, тощо, учасники освітнього процесу зобов'язані діяти чесно, бути відвертими, свідомо не висувати неправдивих тверджень;

- принцип справедливості та толерантності: у взаємовідносинах між учасниками освітнього процесу важливим є неупереджене ставлення одне до одного, правильне й об'єктивне оцінювання результатів навчальної, дослідницької та трудової діяльності;

- принцип поваги та взаємної довіри: атмосфера довіри заохочує вільний обмін ідеями та інформацією в освітньому процесі, сприяє співпраці та вільному продукуванню нових ідей;

- принцип компетентності й професіоналізму: здобувачі освіти та працівники коледжу зобов'язані підтримувати найвищий рівень компетентності у роботі та навчанні;

- принцип персональної відповідальності: здобувачі освіти та працівники коледжу мають брати на себе відповідальність за результати своєї діяльності, виконувати взяті на себе зобов'язання;

- принцип партнерства і взаємодопомоги: метою підвищення якості навчальних та дослідницьких результатів учасники освітнього процесу орієнтуються на партнерську взаємодію; повага серед учасників освітнього процесу має бути взаємною, виявлятися як до інших, так і до себе, варто поважати й цінувати різноманітні думки та ідеї;

- принцип відкритості і прозорості: щоб уникнути зловживань посадовим становищем виборними чи призначеними представниками спільноти коледжу, необхідно, щоб усі процедури, які стосуються освітньої, науково-дослідницької, господарської та фінансової діяльності, були прозорими і нескладними.

3.2. Для педагогічних та науково-педагогічних працівників коледжу гідним є:

- сумлінно, компетентно, вчасно, результативно й відповідально виконувати службові повноваження та професійні обов'язки, рішення і доручення керівництва, не допускати зловживання та неефективного використання державної і комунальної власності;

- постійно підвищувати професійну кваліфікацію, застосовуючи у своїй діяльності інноваційні освітні методи навчання та педагогічні технології;
- сумлінно ставитися до освітнього процесу, форм контролю, об'єктивно та неупереджено оцінювати результати навчання здобувачів освіти;
- враховувати їх пропозиції щодо форм та методів навчання;
- здійснювати контроль за дотриманням академічної доброчесності здобувачами освіти;
- дотримуватися загальновизнаних етичних норм поведінки, бути ввічливим у стосунках зі здобувачами освіти, керівниками, колегами і підлеглими;
- із толерантністю та повагою ставитися до колег та здобувачів освіти, незалежно від їх етнічної, релігійної, культурної або соціальної приналежності;
- сприяти творчій активності здобувачів освіти, заохочувати і підтримувати будь-яку діяльність, пов'язану з системою студентського самоврядування, покращенням культурного життя та іміджу коледжу;
- не розголошувати й не використовувати в інший спосіб конфіденційної та іншої інформації з обмеженим доступом, або інформації особистого характеру, що стала відома у зв'язку з виконанням службових та професійних повноважень;
- надавати достовірну інформацію про методики і результати досліджень, джерела використаної інформації та власну наукову й науково-педагогічну діяльність;
- завжди посилалися на джерела інформації у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;
- чинити опір псевдонауці, виступати проти проявів академічної недоброчесності;
- спиратися на міжнародні та національні правові норми щодо захисту інтелектуальної власності;
- дотримуватися норм законодавства про авторське право та суміжні права;
- дбайливо ставитися до бібліотечних, документальних та інших матеріальних фондів і ресурсів коледжу;
- уникати приватного інтересу та конфлікту інтересів.

3.3. Для педагогічних та науково-педагогічних працівників коледжу неприйнятним є:

- допускати порушення норм освітнього процесу;
- не дотримуватися вимог контракту та виконання індивідуального робочого плану;
- допускати некоректне, зневажливе ставлення до здобувачів освіти, колег та співробітників;
- вдаватися до форм академічного шахрайства, академічного плагіату та інших форм прояву академічної недоброчесності;
- зловживати владою, впливом або службовим становищем;
- допускати факти службового підроблення та службової недбалості;

- свідомо порушувати норми чинного законодавства України та нормативні й розпорядчі документи коледжу;

- проявляти у будь-якій формі небажану вербальну, невербальну чи фізичну поведінку сексуального характеру, мета або наслідок якої – порушення гідності особи, зокрема шляхом створення загрозливого, ворожого, принизливого або образливого середовища, тощо;

- виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до учасників освітнього процесу.

3.4. Для здобувачів освіти гідним є:

- поважати честь і гідність інших осіб;

- відповідально ставитись до своїх обов'язків, вчасно та добросовісно виконувати завдання, передбачені навчальними програмами та планами;

- бути присутнім на всіх навчальних заняттях, окрім випадків, викликаних поважними причинами;

- самостійно виконувати навчальні завдання, завдання поточного та підсумкового контролю результатів навчання, використовуючи методичні посібники, рекомендації викладачів, додатково опрацьовуючи нову літературу тощо;

- використовувати у навчальній або дослідницькій діяльності лише перевірені та достовірні джерела інформації та грамотно посилається на них у разі використання ідей, розробок, тверджень, відомостей;

- подавати на оцінювання лише самостійно виконану роботу, що не є запозиченою або переробленою з іншої, виконаної третіми особами;

- дотримуватися норм законодавства про авторське право і суміжні права;

- надавати достовірну інформацію про результати власної навчальної (наукової, творчої) діяльності, використані методики досліджень і джерела інформації;

- у разі виникнення труднощів під час виконання навчальних чи дослідницьких завдань звертатись до інших за допомогою, не порушуючи принципів академічної доброчесності.

3.5. Для здобувачів освіти неприйнятним є:

- виявляти нешанобливе та некоректне ставлення до осіб, що навчаються, представників викладацького складу або адміністрації;

- запізнюватись на навчальні заняття та пропускати їх без поважних причин;

- під час проведення контрольних заходів використовувати джерела інформації (усні (підказки), письмові (роботи інших осіб), друковані (книги, методичні посібники), електронні (телефони, планшети), заборонені викладачем);

- просити, надавати та одержувати допомогу від третіх осіб (у тому числі і в якості підставних) при проходженні поточного, модульного, семестрового і підсумкового контролю;

- використовувати родинні або службові зв'язки для отримання позитивної або вищої оцінки;

- надавати для оцінювання письмову роботу, підготовлену за участю інших осіб;
- вносити до списку авторів публікацій осіб, які не брали участі в отриманні наукових результатів;
- фальсифікувати або фабрикувати інформацію, наукові результати з їх наступним використанням у роботі (курсовій, дипломній);
- брати участь у будь-якій діяльності, пов'язаній з порушенням правил і норм академічної доброчесності.

3.6. Перевірка академічних та наукових текстів здобувачів освіти і працівників Черкаського державного фахового бізнес-коледжу на наявність запозичень із текстів, присутніх в базах коледжу, базах інших вищих навчальних закладів та в мережі Інтернет здійснюється за допомогою антиплагіатної інтернет-системи щодо використання якої коледж має укладений договір на момент перевірки.

РОЗДІЛ 4. ВІДПОВІДАЛЬНІСТЬ ЗА ПОРУШЕННЯ АКАДЕМІЧНОЇ ДОБРОЧЕСНОСТІ

4.1. За порушення академічної доброчесності здобувачі освіти можуть бути притягнені до такої академічної відповідальності:

- зауваження;
- отримання незадовільної оцінки за результатами контрольного заходу в разі вчинення академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації, академічного шахрайства;
- повторне проходження оцінювання (контрольна робота, екзамен, залік тощо) в разі списування, академічного шахрайства під час написання роботи, несанкціонованої співпраці, за вплив у будь-якій формі (прохання, умовляння, вказівка, погроза, примушування тощо) на педагогічного (науково-педагогічного) працівника з метою здійснення ним необ'єктивного оцінювання результатів навчання;
- повторне проходження відповідного освітнього компонента освітньої програми в разі академічного плагіату, самоплагіату, фабрикації, фальсифікації під час написання наукових робіт, проходження практик і оформлення звітів до них;
- академічного шахрайства в оформленні документів;
- позбавлення на певний термін права на навчання за індивідуальним графіком та/або дострокове складання сесії в разі вчинення академічного шахрайства в оформленні документів;
- позбавлення академічної стипендії в тому випадку, коли академічна стипендія призначена з урахуванням результатів навчання, отриманих зі встановленими порушеннями академічної доброчесності;
- відрахування зі складу студентів Коледжу в разі вчинення академічного плагіату в кваліфікаційній роботі, хабарництва.

4.2. За порушення академічної доброчесності педагогічні та науково-педагогічні працівники можуть бути притягнені до такої академічної та дисциплінарної відповідальності відповідно до тяжкості порушення:

- попередження;
- позбавлення права голосу у колегіальних органах управління Коледжу або обмеження права на участь у роботі таких органів на певний термін;
- відмова в присвоєнні або позбавлення присвоєного педагогічного звання, кваліфікаційної категорії;
- догана в разі несанкціонованої співпраці;
- позбавлення на певний строк премій, надбавок, інших заохочень, визначених чинним трудовим законодавством, Колективним договором, внутрішніми локальними правовими актами в разі встановлення факту обману, академічного шахрайства, необ'єктивного оцінювання, надання здобувачам освіти під час проходження ними оцінювання результатів навчання допомоги чи створення перешкод, не передбачених умовами та/або процедурами проходження такого оцінювання.

4.3. Порядок виявлення та встановлення фактів порушення академічної доброчесності визначається уповноваженим колегіальним органом управління закладу освіти з урахуванням вимог спеціальних законів. Кожна особа, стосовно якої порушено питання про порушення нею академічної доброчесності, має такі права:

- ознайомлюватися з усіма матеріалами перевірки щодо встановлення факту порушення академічної доброчесності, подавати до них зауваження;
- особисто або через представника надавати усні та письмові пояснення або відмовитися від надання будь-яких пояснень, брати участь у дослідженні доказів порушення академічної доброчесності;
- знати про дату, час і місце та бути присутньою під час розгляду питання про встановлення факту порушення академічної доброчесності та притягнення її до академічної відповідальності;
- оскаржити рішення про притягнення до академічної відповідальності до органу, уповноваженого розглядати апеляції, або до суду.

4.4. За дії (бездіяльність), що визнані ст. 42 Закону України «Про освіту» порушенням академічної доброчесності, особа може бути притягнута до інших видів відповідальності з підстав та в порядку, визначених законом.

РОЗДІЛ 5. ПРИКІНЦЕВІ ПОЛОЖЕННЯ

5.1. Кодекс академічної доброчесності набирає чинності з моменту схвалення його педагогічною радою та оприлюднення на офіційному сайті Коледжу.

5.2. Здобувачі освіти повинні бути ознайомлені з Кодексом впродовж місяця з дня зарахування до коледжу, а педагогічні, науково-педагогічні працівники та інші співробітники — при прийомі на роботу одночасно з ознайомленням із Правилами внутрішнього розпорядку.

5.3. Зміни і доповнення до нього вносяться у тому ж порядку.

5.4. Усі учасники освітнього процесу повинні знати і дотримуватися принципів і норм Кодексу академічної доброчесності. Незнання цих норм не може слугувати виправданням щодо його порушення.

5.5. Контроль за виконанням вимог Кодексу академічної доброчесності несуть посадові особи коледжу відповідно до їх функціональних обов'язків.